

КОМИСИОНЕН ДОГОВОР

Нормативна уредба

Търговски закон

Закон за задълженията и договорите

Юридическа характеристика

Съгласно легалната дефиниция на чл. 348, ал. 1 ТЗ с комисионния договор комисионерът се задължава срещу възнаграждение по поръчка на доверителя да извърши от свое име и за негова сметка една или повече сделки.

От самото определение е видно, че комисионният договор притежава основните характеристики на гражданскоправния договор за поръчка и законодателят указва, че за комисионния договор се прилагат съответно разпоредбите за договора за поръчка (чл. 348, ал. 2 ТЗ).

Предметът на комисионния договор е по тесен от този на договора за поръчка. Чрез комисионния договор могат да се сключват само правни сделки, не може да се извършват всякакви правни действия, както е при договора за поръчка. Тези сделки комисионерът сключва винаги от свое име, затова комисионният договор задължително е без упълномощаване.

Осъществяване на процедурата

Страни по комисионния договор са лицето, което възлага извършването на една или повече правни сделки - доверителят (комитент) и лицето, което се задължава да сключи тези сделки от свое име, но за сметка на доверителя - комисионера. Комисионният договор е от категорията на т. нар. абсолютни търговски сделки и затова страни по него могат да бъдат не само търговци, въпреки че в практиката най-често и двете страни са търговци по смисъла на чл. 1 ТЗ.

За осъществяване на комисионното правоотношение по необходимост се явява и трето лице, с което комисионерът сключва сделка (т. нар. изпълнителна сделка) в изпълнение на комисионния договор.

Комисионният договор е сключен с постигане на съгласие между страните, което не е необходимо да бъде облечено във форма за действителност. Писмената форма е необходима с оглед доказване пред съда съществуването на комисионни договори на стойност над 1000 лева, за които съгласно разпоредбата на чл. 133, ал. 1, б. "в" ГПК свидетелските показания са недопустими.

Писмена форма с нотариална заверка на подписите се изисква само, когато предмет на договора е придобиване на вещни права върху недвижими имоти (чл. 292, ал. 3 ЗЗД).

Резултат от процедурата

Със сключване на комисионния договор за комисионера възниква задължение да изпълни поръчката с грижата на добър търговец. Комисионерът няма право да се отклонява от поръчката - той трябва да сключи точно такава сделка, каквато му е наредил доверителят. В противен случай доверителят може да не признае сделката и да иска обезщетение. Отклонението на извършените сделки от поръчката не води задължително до отхвърляне на резултатите от доверителя. Той може да одобри така сключените сделки.

В два случая доверителят няма право да се откаже от сделката, макар тя да е сключена в отклонение от поръчката:

1. когато комисионерът заяви, че поема разликата в цената;
2. когато комисионерът докаже, че не е било възможно да се извърши сделката при установената от доверителя цена и че с извършената сделка е предпазил доверителя от по-големи вреди - тези две предпоставки трябва да са налице едновременно.

По правило комисионерът трябва да извърши поръчката лично. Той може да бъде заместен от трето лице, само ако е налице изрично писмено овластяване на доверителя за това. По изключение комисионерът може да възложи изпълнението на поръчката или на част от нея на трето лице, когато това е станало необходимо за запазване интересите на доверителя и от неизвършването му последният би претърпял вреди. Ако комисионерът не е спазил тези изисквания за заместването, той отговаря за действията на заместника като за свои. При всички случаи комисионерът отговаря за вредите, причинени на доверителя от лошия избор на заместник.

Второто основно задължение на комисионера е да се отчете на доверителя като му даде сметка и му прехвърли правата и задълженията по изпълнителната сделка - това става чрез т. нар. отчетна сделка. Последната завършва изпълнението на комисионния договор.

Извън горепосочените основни задължения страните могат да договорят и допълнителни задължения за комисионера. Комисионерът би могъл да поеме задължение за гарантиране изпълнението на третото лице - клауза *del credere*. В този случай комисионерът и третото лице ще отговарят солидарно за задълженията на последното пред доверителя (чл. 354 ТЗ).

Доверителят по комисионния договор има три основни задължения: да приеме резултатите от изпълнителната сделка; да възстанови направените от комисионера необходими разноски за изпълнение на поръчката и да заплати комисионна.

Доверителят има и едно несъщинско задължение - да прегледа стоката, придобита за него и да уведоми незабавно комисионера, ако констатира недостатъци (чл. 356, ал. 1 ТЗ).

Доверителят може във всеки момент да оттегли поръчката, което не го освобождава от задължението да заплати на комисионера възнаграждението и направените от него разноси до оттеглянето. Разбира се, ако комисионерът не е сключил нито една сделка в изпълнение на поръчката и не е направил никакви разходи по повод бъдещото извършване на изпълнителните сделки, доверителят няма да му заплати нищо.

Комисионерът може да се откаже от поръчката единствено при виновно неизпълнение на договора от страна на доверителя. В този случай комисионерът може да иска от доверителя уговореното възнаграждение и направените разходи.

Примерни образци, документи и формуляри

Образец на комисионен договор